

ES
E
E
A

CILT
VOLUME
BAND
TOME
31

SAYI
NUMBER
HEFT
FASCICULE
1
1981

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL
ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

TÜRKİYE TRAKYA'SINDA EKZOTİK ORMAN AĞACI TAKSONLARI ¹

Doç. Dr. Gökhan ELİÇİN ²

K ı s a Ö z e t

Gymnospermae'ler Avrupa Türkiye'sinde 8 takson ile temsil edilmektedir. Buraya ekzotik olarak ithal edilen koniferlerin sayısı 22 ye ulaşmaktadır. Doğu Trakya'da uzun yıllar içerisinde geniş alanlar kaplayacak olan bazı taksonların doğal mı kültür mü problemini şimdiden saptamanın yararlı olacağı kanısındayız. Bu taksonların ithal edildiği yöreler saptanarak haritada gösterilmiştir. Burada dikkate değer ve üzerinde durulması gereken önemli bir konu orman kuruluşlarının hızla yapraklılar aleyhine bir gelişme göstermesidir. Bu, hiç bir zaman arzulanan bir durum olmasına rağmen, yapılan ağaçlandırmalarda iğne yapraklılar daha çok itibar görmekteyirler. En azından yukarıda sözü edilen iğne yapraklıların saf değil, Florya Atatürk Ormanında ve 1978 yılında yanık sahası ağaçlandırılan Fatih Ormanında olduğu gibi, yapraklılarla karıştırılması yerinde olur kanısındayız.

G İ R İ Ő

Avrupa Türkiye'si bitki örtüsü bakımından özellikler göstermektedir. Angiospermae'ler bakımından çok zengin olmasına karşılık, Gymnospermae taksonları bakımından fakirdir.

Gymnospermae'ler Avrupa Türkiye'sinde yalnız 8 taksonla temsil edilmektedir. Bunlar: *Taxus baccata* L., *Pinus nigra* Arn., *Pinus brutia* Ten., *Juniperus communis* L. subsp. *communis*, *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus*, *Ephedra major* Host., *Ephedra distachya* L. subsp. *distachya*, *Ephedra campylopoda* C.A. Mey. Bu taksonlardan birisi Avrupa'daki bitki yayılışı içerisinde de yer alan ve Doğu Trakya'da bulunuşu son yıllarda saptanan *Juniperus communis* L. subsp. *communis*'tir (BAYTOP, A. 1970 ve ELİÇİN, G. 1977). Ayrıca Doğu Trakya'da, Karadeniz, özellikle *Taxus baccata* L., *Ilex aquifolium* L., *Fagus orientalis* Lipsky v.b. gibi Doğu Karadeniz flora elemanlarına raslamak mümkündür. Fakat, bazı taksonların doğal mı, kültür mü sorununu çözümlemek gerekmektedir (STOJANOV, 1914 ve WEBB, 1966). Doğu Trakya'da uzun yıllar içerisinde geniş alanlar kaplayacak olan bazı taksonların doğal mı, kültür mü olduğu problemini şimdiden saptamanın yararlı olacağı

11. Uluslararası «Balkan Flora ve Vejetasyonu Sorunları» Simpozyumuna sunulan tebliğ. İstanbul, 3 - 10 Temmuz 1978

² I.Ü. Orman Fakültesi Orman Botanikliği Kürsüsü, Bahçeköy - İstanbul.

konusundayız. Zira, birçok ülkelerde hızlı büyüyen ekzotik orman ağacı taksonlarının ithal çalışmaları aralıksız devam etmektedir. İngiltere'de 1966 yılına kadar yapılan ağaçlandırmaların toplam alanı 500 000 hektara ulaşmaktadır, bu rakam Japonya ve hatta Danimarka'da 750 000 hektardır; bütün bu ormanlar da ekzotik konifer taksonlarından oluşmaktadır (ÜRGENÇ, S. 1972). Bu nedendir ki Doğu Trakya'ya ağaçlamalar için ithal edilen ve geniş yayılış gösteren ekzotik taksonlar incelenmek istenmiştir.

Yukarıda da belirtildiği gibi Doğu Trakya Gymnospermae taksonları bakımından fakirdir ve buraya ithal edilen ekzotik taksonların çoğunluğu Gymnospermae'lere dahildir. Bu arada Anadolu için ekzotik olmayıp da Trakya için ekzotik olan ve Trakya'da ağaçlama amacı ile kullanılan taksonlar da ekzotikler listesine dahil edilmişlerdir.

Bu taksonların hangi yörlere getirildiği incelenmiş ve harita üzerinde de gösterilmiştir (Harita 1).

Harita.1 (Carte.1)

(1) : EDİRNE - Keşan	(5) : İSTANBUL - Sarıyer, Feneryolu
(2) : İSTANBUL - Belgrad Ormanı (Forêt de Belgrad)	(6) : İSTANBUL - Kemerburgaz, İmrâhor
(3) : İSTANBUL - Fatih Ormanı (Forêt de Fatih)	(7) : İSTANBUL - Çatalca, Terkos
(4) : İSTANBUL - Florya, Atatürk Ormanı (Forêt d'Atatürk, à Florya)	(8) : ÇANAKKALE - Gellibolu Yarımadası (Prasqu'île de Gellibolu)
	(9) : KIRKLARELİ - Keşirlik
	(10) : KIRKLARELİ - Demirköy, İğneada

TÜRKİYE TRAKYA'SINDA EKZOTİK ORMAN AĞACI TAKSONLARI

Gymnospermae

Pinus sylvestris L. subsp. *syvestris* : Sarıçam

Anadolu için doğal olan ve tüm ormanlık alanlarımızın % 5,5 unu kaplayan (ELİÇİN, G. 1971) bu önemli orman ağacımız Türkiye Trakya'sında da yer yer

ağaçlandırmalarda kullanılmıştır. Özellikle Belgrad ormanında yapraklı ağaçlar arasına küçüksenmeyecek oranda karıştırılmıştır. Ayrıca yine adı geçen ormana deneme amacı ile de ithal edilmiştir. 1937-1958 yılları arasında Florya Atatürk ormanına, 5 hektarlık alana 1549 adet Sarıçam getirilmiştir.

Pinus pinaster Ait. : Sahil Çamı

Trakya'ya belirli bir amaç için ilk defa getirilen ekzotik taksonların başında Pinus pinaster Ait. gelmektedir. Terkos gölünden İstanbul'a su verme çalışmalarını başlatan Fransızlar, gölün denizden gelen kumlarla dolmasını engellemek amacı ile denemelere girişmişler ve bir hektar kadar sahil şeridine Fransa'dan getirilen Sahil çamı fidanlarını dikmişlerdir. Bugün çok başarılı bir deneme olduğu ortada olan bu çalışmanın gölün deniz tarafındaki kumul şeridinde o zaman tamamlanmamış olması günümüze kadar denizden göle kum ilerlemesine sebep olmuş, bunu engellemek amacı ile de son yıllarda bir plan dahilinde 3350 hektarlık Terkos kumununun 2500 hektarının Sahil çamı ile ağaçlandırılmasına başlanılmıştır. İlk defa dikilen Sahil çamları bugün 90 yaş civarında bulunmaktadır ve artık çeşitli denemelerle tohum ağacı olarak da kullanılmaktadırlar (ÜRGENÇ-YALTIK - BAŞ, 1973).

Terkos kumununun ağaçlandırılması çalışmaları son yıllarda ele alınmış ve süratle 2500 hektarlık alanın Sahil çamı ile ağaçlandırılmasına başlanılmıştır.

1937 yılında Atatürk'ün direktifleriyle kurulmasına başlanan Florya Atatürk Ormanı'na ise 1937-1954 yılları arasında 15 hektarlık bir sahaya diğer taksonlarla karışık olarak 969 adet Sahil çamı dikilmiştir. 1954 yılında bu sayıya 7000 adet daha ilâve yapılmış ve Florya ormanında bugün yaşları 27-44 arasında değişen ve çok iyi gelişme gösteren Sahil çamları muntazam bir koru ormanı oluşturmuşlardır.

Sahil Çamı Belgrad Ormanına ise ilk defa 1953-1954 yıllarında Prof. Dr. Fehim Fırat tarafından getirilmiştir (BLİÇİN, G. 1976). Bundan önce münferit bazı ağaçlar tesbit edilmişse de meşcere kuruluşuna raslanmamıştır. Prof. Fırat, İspanya, Gironde, Lambert ve Korsika orijinli Sahil çamlarını Belgrad Ormanı Burunsuz mevkinde bir hektarlık alana deneme plantasyonu olarak ithal etmiştir. Bu plantasyonda Sahil çamlarının olağan üstü bir gelişme gösterdiği izlenmiş, bu bakımdan daha sonraki çalışmalara ışık tutmuştur. Nitekim bu çam türünün Trakya ve Marmara Bölgesine ithali çalışmaları hızlanmış bulunmaktadır. Gerek deneme plantasyonları, gerek ağaçlamalar olarak Sahil Çamı Trakya'da aşağıya çıkarılan yerlere getirilmiştir :

EDİRNE : Keşan'da İspanya orijinli 12 yaşında¹, Korsika orijinli 12 yaşında, Terkos orijinli 14 yaşında.

İSTANBUL : Sarıyer, Rumelifeneri ağaçlamacı; İspanya orijinli 12 yaşında, Fransa orijinli 10 yaşında, Terkos orijinli 12 yaşında, Eyüp-Kemberburgaz İmrahor ağaçlamasında; İspanya orijinli 12 yaşında, Terkos orijinli 12 yaşında, Avusturalya orijinli 12 yaşında. Ayrıca bu çam İstanbul-Fatih Ormanına da ithal edilmiştir.

KIRKLARELİ : Demirköy İğneada'da 13 yaşında ve İğneada Depo yanında 10 yaşında.

¹ Yaşlar plantasyon tarihleri başlangıç alınarak verilmiştir.

Pinus radiata D. Don. : Mönteri Çamı

Hızlı büyüyen orman ağaçları ile ağaçlama çalışmalarının başlaması üzerine Trakya'da Keşan civarında Madrid, Şili, Güney Avusturalya ve Camberra orijinli *Pinus radiata*'lar yetiştirilmeğe başlanmıştır. Bunlar bugün 10 - 12 yaşlarındadırlar. Yine İstanbul Rumelifeneri ağaçlamalarında bugün 12 yaşında olan İspanya ve Şili orijinli *Pinus radiata*'lar getirilmişlerdir. Kemerbuzgaz İmrakor ağaçlamalarında ise yaşları 12 - 14 olan Avusturalya, Yeni Zelanda, İspanya ve Amerika kökenli olanlar görülmektedir. Keza Kırklareli, Keşirlik yöresine bugün 9 yaşında olan Güney Avusturalya, Tasmanya, Camberra, Yeni Zelanda orijinli *Pinus radiata*'lar; Demirköy İğneada ya da 9 - 13 yaşına erişmiş bulunan *Pinus radiata*'lar getirilmiş bulunmaktadır.

Pinus radiata D. Don. : Monteii Çamı

Kırklareli - Demirköy, İğneada'ya getirilmişlerdir. 13 yaşlarındadırlar.

Pinus ponderosa Dougl.

Kırklareli, Keşirlik yöresine bir deneme plantasyonuna ithal edilmişlerdir, halen 9 yaşındadırlar. Ayrıca Demirköy İğneada'da 13 yaşında bir deneme plantasyonunda bulunmaktadır.

Pinus patula Schlecht. et Cham.

1969 İlkbaharında İstanbul - Sarıyer Feneryolu mevkiine getirilmiştir.

Pinus canariensis C.A. Sm. : Kanarya Adaları Çamı

1969 İlkbaharında yine Feneryolu mevkiine ithal edilmiştir.

Pinus pinea L. : Fıstık Çamı

Boğaziçi'nin çeşitli koruları bir kenara bırakılacak olursa, yurdumuzun bu doğal türüne ekzotik olarak Sarıyer - Maden çiftliği arazisinde raslamaktayız. Dikim tarihleri kesinlikle belli olmayan ve bugün gruplar halinde bulunan bu Fıstıkçamları artık korunmaya alınmış durumdadırlar. Bunun dışında Florya Atatürk ormanına 1937 yılından itibaren çeşitli yaşlarda, 7 hektarlık bir alana toplam olarak 2279 adet Fıstıkçamı fidanı ithal edilmiştir ve bu miktar 1954 yılında 4200 e ulaşmıştır. Bugün adı geçen ormanda çeşitli yaşlarda gayet güzel bir Fıstıkçamı korusu oluşmuş bulunmaktadır. Ayrıca Belgrad ormanında da çeşitli tarihlerde getirilmiş *Pinus pinea*'lara raslanılmaktadır, burada en dikkate değer olanı Bahçeköy'de Arboretum sahasının karşısında genişçe bir alandaki Fıstık çamı korusudur. Yine 1953 yıllarında İstanbul Fatih Ormanı ağaçlama çalışmalarının devamı sırasında bu ormana da bol miktarda *Pinus pinea* getirilmiş ve bugün son derece iyi gelişmiş bir koru oluşturmuşlardır. Hacıosman Bayırı yöresinde ise oluşturdukları koru gelli geçenlerin dikkatini çekecek kadar gelişmiş güzelleşmiştir.

Fıstık çamı ayrıca Gellbolu yarımadasında yapılan ağaçlamalar ile de Trakya'ya ithal edilmiş bulunmaktadır.

Picea orientalis (L.) Link. : Doğu Ladinî

İstanbul Belgrad ormanının rutubetli yerlerinde gruplar halinde göze çarpmaktadır. Çeşitli amaçlarla bu doğal taksonumuz Trakya'ya ekzotik olarak girmiş bulunmaktadır.

Pseudotsuga menziesii (Mirb.) Franco : Adı Douglas

Kırklareli, Keşirlik yöresine deneme plantasyonları olarak ithal edilmişlerdir ve hâlen 9 yaşındadırlar. Ayrıca İstanbul Belgrad ormanına 1952 ve 1957 yıllarında yaşlı fidan olarak dikilmişlerdir, ormanın çeşitli yerlerinde gruplar halinde bulumaktadırlar. Karışıklık halinde tohum verimi bile başlamıştır ve doğal gençleşmesi söz konusu olmaktadır.

Cedrus libani A. Rich. : Toros Sediri

Trakya için ekzotik olan yurdumuzun bu doğal türü Demirköy - İğneada Depoyanı mevkiine ithal edilmişlerdir ve bugün 10 yaşındadırlar. Ayrıca Belgrad ormanında yer yer ve değişik yaşlarda, Fatih ormanında ise diğer Gymnospermae örnekleri ile karışık olarak raslanılmaktadır. Bahçeköy - Kurtkemerli yolunun sağında, Arboretum sahasının karşısında gayet güzel bir meşcere oluşturmuşlardır. Yine Fatih Ormanının kuruluşu sıralarında Ayazağa köyüne sapan yolun kenarına getirilenler de düzenli bir koru oluşturmuşlardır.

Cedrus atlantica Maw. : Atlantik Sediri

Kırklareli - Demirköy İğneada Depoyanı yöresine deneme plantasyonu olarak ithal edilmişlerdir. 10 yaşındadırlar.

Cedrus deodora (Roxb.) Loud. : Himalaya Sediri

Bir evvelki Sedir türü ile birlikte Demirköy, İğneada Depoyanı yöresine getirilmişlerdir. 10 yaşındadırlar.

Abies bonamielleriana Mattf. : Uludağ Göknaarı

Bu doğal, fakat Trakya için ekzotik olan Göknaar türümüze en fazla Belgrad ormanında raslanır. Çeşitli tarihlerde, özellikle Kayın (*Fagus orientalis* Lipsky) meşcerelerine ithal edilmiştir, değişik yaşlarda olan bu Göknaarlar gayet iyi bir gelişme göstermektedirler. Ayrıca Fatih Ormanının yanık sahasının 1978 yılında yapılan ağaçlamalarında da yer yer bu ormana ithal edilmişlerdir.

Taxodium distichum (L.) Rich. : Bataklık Servisi

1952 yılı ilkbaharında Belgrad ormanına ithal edilmişlerdir.

Cryptomeria japonica D. Don. : Japon Kriptomeryası

Özellikle Belgrad ormanına, Orman Fıdanlığı yakınından başlayarak çeşitli yerlere ithal edilmişlerdir ve değişik yaşlarda bulunmaktadır.

Cupressus sempervirens L. var. sempervirens : Ehrami Servi

Syn. : *C. sempervirens* L. var. *pyramidalis* Nym.

1937 yılında Florya Atatürk ormanına getirilmişlerdir. Bugün 42 yaşlarında olan bu Ehrami Servilerin sayıları Dalı Serviler ile karışık olarak 1500 civarındadır. Ayrıca Gellbolu Yarımadasının Çanakkale Şehitler Anıtı civarındaki ağaçlama sahalarına ve Fatih Ormanına'da ithal edilmişlerdir.

Cupressus sempervirens L. var. horizontalis (Mill.) Gord. : Dalı Servi

Yurdumuzun Antalya - Manavgat yörelerinde doğal yayılış gösteren ancak Trak-

ya için ekzotik olan bu takson da Florya Atatürk Ormanı ile Gelibolu Yarımadasındaki ağaçlamalarda kullanılmıştır.

Cupressus arizonica Greene : Arizona Servisi

Florya Atatürk ormanına getirilerek bundan önce adı geçen *Cupressus* taksonlarına karıştırılmışlardır.

Chamaecyparis lawsoniana (Murr.) Parl. : Lavzon Yalancı Servisi

Sarıyer - Bahçeköy'de Orman Fidanlığının batısında genişçe bir sahada Sarıçam ağaçlamasının etrafına rüzgâr perdesi olarak tesis edilmiş ve buradan başlayarak Belgrad ormanına ithal edilmiştir. Bugün 35 - 40 yaşlarında olup gayet iyi bir gelişme göstermektedirler.

Thuja orientalis L. : Doğu Mazısı

En fazla Florya Atatürk Ormanında bulunmaktadır. *Thuja occidentalis* L. ile birlikte sayıları 1200 civarında olup, 25 yaşlarında ve gayet iyi gelişmişlerdir.

Thuja occidentalis L. : Batı Mazısı

Bir evvelki tür ile birlikte Florya Atatürk Ormanına ithal edilmişlerdir.

Yukarıda sözü edilen Gymnospermae taksonlarından başka Trakya'da Park ve Bahçelerde ekzotik olarak sık sık raslanılan *Ginkgo biloba* L., *Cephalotaxus drupacea* Sieb. et Zucc., *Abies concolor* (Gord.) Hocpes, *Abies cephalonica* Loud., *Abies nordmanniana* (Link.) Spach., *Abies pinsapo* Boiss., *Picea abies* Karst., *Picea pungens* Engelm., *Tsuga canadensis* Carr., *Larix decidua* Mill., *Pinus griffithii* Mc. Clelland., *Pinus halepensis* Mill., *Sequoia sempervirens* (Lamb.) Endl., *Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buch., *Cryptomeria japonica* D. Don. var. *elegans* Hort., *Cupressus goweniana* Gerd., *Chamaecyparis notkaensis* Spach., *Thujopsis dolabraea* (L.) Sieb. et Zucc., *Thuja plicata* Don., *Libocedrus decurrens* Torr., *Arceuthobium drupacea* Ant. et Kotschy., *Juniperus sabina* L., *Juniperus virginiana* L. v.b. gibi birçok ekzotik taksonlar da bulunmaktadır. Ancak Bahçeköy'de kurulmakta bulunan Arboretum'a getirilen ekzotik taksonlar bu listeye dahil edilmemiştir.

A n g i o s p e r m a e

Platanus occidentalis L. : Batı Çınarı

Asırlar önce münferit olarak yetiştirilmeğe başlanan, ancak bir yol kenarı ağacı olarak geniş çapta Sarıyer, Bahçeköy - Bentler yolunun iki tarafına bir asırdan fazla bir zaman önce dikilen bu Çınar türü daha sonraları 1937 - 1958 yılları arasında Florya Atatürk Ormanına 2976 adet olarak 10 hektarlık bir alasa serpiştirilmiştir. Bugün hemen hemen Türkiye Trakya'sının her tarafında münferit bile olsa yayılış göstermektedir.

Gleditschia triacanthos L.

Florya Atatürk Ormanının 10 hektarlık bir kısmına 1937 - 1958 yılları arasında 3785 adet fidan dikilmiştir. Bugün sayıları çok artmış bulunmaktadır. Ayrıca Belgrad Ormanında, Fatih Ormanında, Sarıyer Sultansuyu çiftliği ormanlarında ve özellikle Bahçeköy civarında bol miktarda bulunmaktadır.

Sophora japonica L. : Japon Soforası

Florya Atatürk Ormanına kuruluş tarihinde ithal edilen bu tür, Trakya'da büyük park ve bahçelerde de bol miktarda görülmektedir.

Robinia pseudoacacia L.

Trakya'da çok iyi gelişme gösteren bu tür Florya Atatürk Ormanında 9 hektarlık bir alanda 11550 adet, diğer orman ağaçlarıyla karışık olarak bulunmaktadır. Ayrıca Belgrad Ormanına da deneme baltalığı kurmak amacıyla getirilmiş ve buradan etrafa yayılmıştır. Fatih ormanının kuruluşunda buraya ithal edildiği gibi, 1978 yılında yapılan yanık saha ağaçlamalarında da ithal edilmiştir.

Ailanthus altissima (Mill.) Swingle : Kokar Ağaç

Hızlı büyüyen bu tür Trakya'da bol görülür. Ağaçlama için Florya Atatürk ormanına ithal edilmiştir. Belgrad Ormanı, Fatih Ormanı gibi yerlerde de raslanır. Buralara nasıl getirildiği saptanamamıştır.

Acer negundo L. : Dişbudak Yapraklı Akçağaç

Bu tür, ağaçlama amacı ile Florya Atatürk ormanına ithal edilmiştir. Bunun dışında, başta Belgrad ve Fatih Ormanları olmak üzere diğer bölgelerde de münferit veya gruplar halinde bulunmaktadır.

Aesculus hippocastanum L. : Atkaktırcısı

Trakya'da büyük park ve bahçelerde sık raslanmakta birlikte en geniş olarak Florya Atatürk ormanında bir hektarlık bir sahaya 1937 yılında 235 adet olarak dikilmişlerdir. Bugün sayıları çok daha fazladır.

Catalpa bignonioides Walt.

Florya Atatürk ormanında bir hektarlık bir sahaya serpiştirilmişlerdir. Ayrıca yol kenarlarında, park ve bahçelerde raslanmaktadır.

Yukarıda sayılan Angiospermae taksonlarının dışında Türkiye Trakya'sının park ve bahçelerinde sayılamıyacak kadar ekzotik taksonlar bulunmaktadır. Ancak bunlar konumuz dışında olduğundan listeye dahil edilmemişlerdir. Ayrıca Türkiye Trakya'sının çeşitli yörelerinde kültüre alınarak yetiştirilen çeşitli ekzotik *Populus* (Kavak) melezleri de yine burada söz konusu edilmemişlerdir.

S O N U Ç

Görüldüğü gibi Türkiye Trakya'sında Gymnospermae'ler 8 taksonla temsil edildikleri halde, sadece ormancılık amacı ile getirilen ekzotik Gymnospermae taksonlarının sayısı 22'yi bulmaktadır. Bunlar içerisinde de kendisine en uygun şartları bulan ve en başarılı bir gelişme gösteren hiç şüphe yok ki *Pinus pinaster* Ait.: Sahil çamıdır. Bunun yanı sıra park ve bahçecilik amacı ile getirilen 30'a yakın ekzotik takson da buna katılacak olursa Trakya Gymnospermae'leri yerli ve yabancı olmak üzere 50 taksonu aşmaktadır. Bunların gelecekte doğal ve yapay olarak yaygınlaşmaları dikkate alınrsa çok ileri yıllarda Türkiye Trakya'sının Gymnospermae taksonları bakımından bir hayli zenginleşebileceği görülmektedir. Yalnız şunu da belirtmek gerekir ki Belgrad Ormanında kurulan Arboretum sahasına getirilen ekzotikler burada söz konusu edilmemişlerdir.

Anadolu için yerli olan doğal taksonlarımız da Trakya için ekzotik sayılmaktadırlar ve bunlar daha çok sayıda Trakya'ya ithal edilmişlerdir.

Burada dikkate değer ve üzerinde durulması gereken önemli bir konu orman kuruluşlarının hızla yapraklılar aleyhine bir gelişme göstermesidir. Bu hiç bir zaman arzulanmayan bir durum olmasına rağmen yapılan ağaçlandırmalarda iğne yapraklılar daha çok itibar görmektedirler. En azından yukarıda sözü edilen iğne yapraklıların saf değil, Florya Atatürk Ormanında ve 1978 yılında yanık sahası ağaçlandırılan Fatih Ormanında olduğu gibi, yapraklılarla karıştırılması yerinde olur kamsındayız.

Angiospermae taksonları bakımından oldukça zengin olan Trakya'ya getirilen ekzotik yapraklılar ise az olmakla birlikte yine de küğümsenmiyecek sayıdadır. Ancak park ve bahçecilikte sayıları oldukça fazladır.

LES TAXONS FORESTIERS EXOTIQUES EN TURQUIE D'EUROPE¹

Doç. Dr. Gökhan ELİÇİN²

R é s u m é

Les Gymnospermes sont présentes en Turquie d'Europe seulement par 8 taxons. Il y existe 22 taxons exotiques introduits pour reboisement. Nous sommes d'avis qu'il serait profitable de discuter dès maintenant ce problème de «naturel ou de culture», de certains taxons qui pourraient dans de longues années occuper une vaste étendue en Thrace orientale. Ces taxons ont été étudiés et les régions où ils sont introduits, marquées sur la carte. Il importe d'affirmer ici que les Gymnospermes se répandent en Turquie d'Europe au détriment des feuillus: Condition indésirable créée par les forestiers qui préfèrent les conifères pour leur développement rapide.

INTRODUCTION

La Turquie d'Europe présente des caractéristiques dépendant de son tapis végétal. Bien qu'elle soit très riche du point de vue des Angiospermes, elle ne l'est point quant aux taxons Gymnospermes.

Les Gymnospermes sont présentes en Turquie d'Europe seulement par 8 taxons. Ce sont: *Taxus baccata* L., *Pinus nigra* Arn., *Pinus brutia* Ten., *Juniperus communis* L. subsp. *communis*, *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus*, *Ephedra major* Host., *Ephedra distachya* L. subsp. *distachya*, *Ephedra campylopoda* C.A. Mey. L'un de ces taxons est *Juniperus communis* L. subsp. *communis* qui est un taxon dépendant de l'aréale phytologique de l'Europe et aussi son existence a-t-elle été constatée dans les dernières années (BAYTOP, A. 1970 et ELİÇİN, G. 1977). En plus, il est possible de rencontrer en Thrace orientale des éléments floristiques propres à la région de la Mer Noire, spécialement de la Mer Noire Orientale, tels que *Taxus baccata* L., *Ilex aquifolium* L., *Fagus orientalis* Lipsky., etc. Mais, le problème de savoir si certains taxons sont naturels ou de cultures est à résoudre (recherches faites par STOJANOV, 1914 et WEB, 1966). Nous sommes d'avis qu'il serait profitable de discuter dès maintenant ce problème de «naturel ou de culture», de certains taxons qui pourraient dans de longues années occuper une vaste étendue en Thrace Orientale. Car, dans beaucoup de pays, les travaux d'introduction des taxons exo-

¹ Rapport présenté au II. Symposium International sur les Problèmes de la Flore et Végétation des Balkans (Istanbul, 3 - 10 Juli 1978).

² Unl. d'Ist., Faculté des Sci. Forestières, Bağçeköy - İstanbul.

tiques à croissance rapide se poursuivent sans relâche. Il est évident que le total des reboisements faits jusqu'à 1966 en Angleterre atteint 500 000 ha; c'est 750 000 ha au Japon et même au Danemark, toutes les forêts de conifères se composent d'espèces exotiques (ÜRGENÇ, S. 1972). C'est pour cette raison que nous avons voulu faire des recherches sur les taxons exotiques introduits en Thrace Orientale pour reboisement et qui s'y sont répandus largement.

Quoique la Thrace Orientale soit pauvre en taxons de Gymnospermes, comme il a été dit plus haut, la plupart des taxons exotiques qui y sont introduits appartiennent aux Gymnospermes. Il y a aussi quelques taxons qui ne sont pas exotiques pour l'Anatolie, mais qui le sont pour la Thrace; nous les avons cités comme exotique, car, ils sont aussi introduits en Turquie d'Europe en but de reboisement.

Les origines de ces taxons ont été étudiées et les régions où ils sont introduits, marquées sur la carte (Carte 1).

LES TAXONS FORESTIERS EXOTIQUES EN TURQUIE D'EUROPE

1 — EDIRNE : Keşan (à Keşan): *Pinus pinaster* Ait., *Pinus radiata* D. Don.

2 — ISTANBUL : Belgrad Ormanı (Dans la Forêt de Belgrad): *Pinus sylvestris* L. subsp. *syvestris*, *Pinus pinaster* Ait., *Pinus pinea* L., *Picea orientalis* (L.) Link., *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco, *Cedrus libani* A. Rich., *Abies bornmülleriana* Mattf., *Taxodium distichum* (L.) Rich., *Cryptomeria japonica* D. Don., *Chamaecyparis lawsoniana* (Murr.) Parl., *Platanus occidentalis* L., *Gleditschia triacanthos* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Acer nequundo* L.

3 — ISTANBUL : Fatih Ormanı (Dans la Forêt de Fatih): *Pinus pinaster* Ait., *Pinus pinea* L., *Cedrus libani* A. Rich., *Abies bornmülleriana* Mattf., *Cupressus sempervirens* L. var. *sempervirens*, *Gleditschia triacanthos* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Acer nequundo* L.

4 — ISTANBUL : Florya - Atatürk Ormanı (Dans la Forêt d'Atatürk, à Florya): *Pinus sylvestris* L. subsp. *syvestris*, *Pinus pinaster* Ait., *Pinus pinea* L., *Cupressus sempervirens* L. var. *sempervirens*, *Cupressus sempervirens* L. var. *horizontalis* (Mill.) Gord., *Cupressus arizonica* Greene, *Thuja orientalis* L., *Thuja occidentalis* L., *Platanus occidentalis* L., *Gleditschia triacanthos* L., *Sophora japonica* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Acer nequundo* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Catalpa bignonioides* Walt.

5 — ISTANBUL : Sarıyer - Feneryolu Ağaçlandırmaları (Dans le Reboisement à Feneryolu, près de Sarıyer): *Pinus pinaster* Ait., *Pinus radiata* D. Don., *Pinus patula* Schlecht. et Cham., *Pinus canariensis* C.A. Sm., *Pinus pinea* L.

6 — ISTANBUL : Kemerburgaz - İmrahor Ağaçlandırmaları (Dans le Reboisement à İmrahor, près de Kemerburgaz): *Pinus pinaster* Ait., *Pinus radiata* D. Don.

7 — ÇATALCA : Terkos (à Terkos): *Pinus pinaster* Ait. Peuplement pur fondé par les français, âgé environ 90 ans.

8 — GELIBOLU Yarımadası Ağaçlandırmalarında kullanılan taksonlar (Les Taxons utilisés pour Reboisement de Presqu'île de Gelibolu): *Pinus pinea* L., *Cup-*

ressus sempervirens L. var. *sempervirens* et *Cupressus sempervirens* L. var. *horizontalis* (Mill.) Gord.

9 — KIRKLARELI : Keşirlik (à la Région de Keşirlik): *Pinus radiata* D. Don., *Pinus ponderosa* Dougl., *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco.

10 — DEMIRKÖY : İğneada (à İğneada): *Pinus radiata* D. Don., *Pinus strobus* L., *Pinus ponderosa* Dougl., *Cedrus libani* A. Rich., *Cedrus atlantica* Maw., *Cedrus deodora* (Roxb.) Loud.

CONCLUSION

Il est à remarquer que pour 8 taxons de Gymnosperme spontanés en Turquie d'Europe, il existe 22 taxons exotiques introduits pour reboisement. Parmi ces derniers celui qui s'accroît avantageusement est le Pin maritime (*Pinus pinaster* Ait.) ayant trouvé les conditions favorables pour son développement. En outre, une trentaine de taxons exotiques sont introduits pour l'ornementation. Ainsi, le total des taxons spontanés et exotiques de la Thrace dépasse le nombre de 50.

Dans une certain nombre d'année, il est à prévoir que les taxons de Gymnosperme spontanés ou artificiellement introduits, présenteront une large expansion. Il est seulement à signaler que les exotiques de l'Arboretum installé dans la Forêt de Belgrad, ne sont pas inclus dans le nombre.

Les taxons spontanés de l'Anatolie sont considérés comme exotique pour la Thrace et ils y sont introduits en grand nombre. Il importe d'affirmer ici que les Gymnospermes se répandent en Turquie d'Europe au détriment des feuillus: Condition indésirable créée par les forestiers qui préfèrent les conifères pour leur développement rapide.

Nous sommes d'avis que ces plantations doivent être faites non pas en peuplement purs, mais mélangés avec les feuillus comme dans la Forêt d'Atatürk à Florya et dan les reboisements de la Forêt de Fatih.

Bien que la Thrace soit assez riche en Angiospermes, le nombre de taxons de feuillus introduits pour reboisements, n'est pas à sous-estimer.

KAYNAKLAR

BIBLIOGRAPHIE

- ATAY, İ., 1972. Kumulların Tesbiti ve Ağaçlandırılması Tekniği. İ.Ü. Orman Fak. Yayınları, No. 187, İstanbul.
- BAYTOP, A., 1972. Quelques Notes sur la Flore de la Turquie d'Europe. İstanbul Ü. Eczacılık Fak. Mecmuası, 8 (1972) p. 109 - 114.
- ELİÇİN, G., 1971. Türkiye Sarıçam (*Pinus sylvestris* L.)'larında Morfogenetik Araştırmalar. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları No: 180, İstanbul.
- ELİÇİN, G., 1976. Belgrad Ormanında Sahil Çumu (*Pinus pinaster* Ait.) Üzerinde Kontrollü Tozlaşma ve Islah Denemeleri. İ.Ü. Orman Fak. Derg. Seri A, Cilt XXVI, Sayı 2, s. 128 - 137.
- ELİÇİN, G., 1977. Türkiye Doğal Ardaç (*Juniperus* L.) Taksonlarının Yayılışları ile Önemli Morfolojik ve Anatomik Özellikleri Üzerinde Araştırmalar (*Recherches Relatives à la Répartition des Taxons Naturels de Genévriers de Turquie et à leurs Particularités Morphologiques et Anatomiques*) İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No: 232, İstanbul.
- STOJANOV, N., 1914. Belezki várhu proletnata Flora na Tekir - Dağ i negovota Krajbrezie. God. Sof. Univ. (Fiz - Mat.) 8 - 9, p. 19.
- ÜRGENÇ, S., 1972. Hızlı Gelişen Bazı Ekzotik (Yabancı) İğne Yapraklı Ağaç Türlerinin Türkiye'ye İthal ve Yetiştirilmesi İmkânları Üzerine Araştırmalar (*Studies on the Possibilities of Introduction and Planting of Some Fast Growing Exotic Coniferous Species in Turkey*). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları No: 188, İstanbul.
- ÜRGENÇ, S. - F. YALTIRIK ve R. BAŞ, 1975. Marmara Bölgesinde 1971 - 1972 Kış Soğuklarının Hızlı Gelişen Önemli Bazı Ekzotik Orman Ağacı Türlerine Etkileri Üzerine Araştırmalar. T.B.T.A.K. Yayınları No: 294, TOAG Seri No: 52, Ankara.
- WEBB, D. A., 1966. The Flora of European Turkey. *Proceeding of the Royal Irish Academy*, Vol. 65, Section B, No. 1.